

I PERUSOPINNOT (Sem 10), 25 op

TAVOITE

Semiotiikan verkostoyliopiston perusopinnot kokonaisuus koostuu vähintään 25 op:n kokoisesta suorituksesta alla mainituista opintojaksoista tai sopimuksen mukaan niitä korvaavista aineopintotason tai muista suorituksista. Opintojen suoritusjärjestys on vapaa, mutta on tarkoituksenmukaista aloittaa **Sem11 Johdatusta semiotiikkaan I: peruskäsitteet jaksosta** (4 op), jotta semiotiikan keskeinen teoria ja terminologia sekä yleinen lähestymistapa tulevat tutuiksi. Perusopinnoista on mahdollista suorittaa myös vähintään 10 op:n suuruisen puoliarvosana, joka koostuu em. johdantojaksosta sekä kolmesta valinnaisesta perusopinnot jaksosta tai sopimuksen mukaan niitä korvaavista jaksoista.

Korvaavuuksien kelpoisuudesta voi kysyä Helsingin yliopistosta Professori Eero Tarastilta eero.tarasti@helsinki.fi, Professori Pirjo Kukkoselta pirjo.kukkonen@helsinki.fi tai Helsingin yliopiston semiotiikan opintojen koordinaattorilta Jussi Tuoviselta jussi.m.tuovinen@helsinki.fi.

OPETUSMUODOT

Opiskelu toteutetaan joko intensiiviopetuksena tai monimuotoisena verkko-opetuksena, (verkkoluentoja, tehtäviä, ryhmätöitä), kirjallisuus ja henkilökohtainen opintojen ohjaus.

1.1. JOHDATUSTA SEMIOTIIKKAAN I: PERUSKÄSITTEET, (SEM 11), 4 OP

Jakso perehdyttää semiotiikan perusteisiin, tärkeimpiin koulukuntiin ja käsitteisiin (mm. temaattinen jäsenys, peruskäsitteet ja lähtökohdat; merkki, merkkisysteemi, kieli, konteksti, teksti, kertomus, kommunikaatio, diskurssi, kognitio).

Kirjallisuus:

M. Danesi, Sign, thought, and culture: a basic course in semiotics ja joko

1. **H. Veivo – T. Huttunen**, Semiotiikka: merkeistä mieleen ja kulttuuriin tai

2. **E. Tarasti**, Johdatusta semiotiikkaan (s. 1–168) ja **J. Lotman**, Merkkien maailma (s. 149–156, 221–298).

Vastuuhenkilö: FT Harri Veivo, Helsingin yliopisto

1.2. JOHDATUSTA SEMIOTIIKKAAN II: KOULUKUNNAT JA FILOSOFISET PERUSTEET (SEM 12), 4 OP

Jaksossa tutustutaan semiotiikan eri koulukuntiin, niiden historiaan ja keskeisimpien edustajien näkemyksiin ja käsitteisiin sekä filosofisiin perusteisiin.

Kirjallisuus (valikoiden ja sopimuksen mukaan):

A. J. Greimas, Strukturaalista semantiikkaa;

K. Salosaari, Perusteita kertomuksen kielioppiin (opetusmoniste, Tampereen yliopisto, Taideaineiden laitos 25.10.1988); **E. Tarasti (toim.)**, Pariisin semioottisen koulukunnan esseitä.

F. Merrell, Peirce's semiotics now; **E. Tarasti**

ym., Synteesi 4/1998; **E. Tarasti (toim.)** Ymmärtämisen merkit (s. 11–195, 354–401)

ja **E. Tarasti**, Esimerkkejä tai **E. Tarasti**, Existential semiotics. Th. A. Sebeok, Signs: an introduction to semiotics.

Vastuuhenkilö: Professori Eero Tarasti, Helsingin yliopisto, Semiotiikan verkostoyliopisto

1.3. JOHDATUSTA SEMIOTIIKKAAN III: SEMIOTIIKKA SUOMESSA (SEM 13), 3 OP

Jaksossa tutustutaan Suomessa harrastetun semiotiikan tutkimuksen historiaan ja nykypäivään; suomalaiset semiootikot, teoriat ja käytännöt, eksistentiaalinen semiotikka, semiotiikan opetuksen kehitys, verkostoyliopisto ym.

Kirjallisuus:

O. Parland, Tieto ja eläytyminen (s. 1–102);

E. Tarasti (toim.), Snow, forest, silence: the Finnish tradition of semiotics;

E. Tarasti ym. Semiotica, vol. 87–3/4 (1991), Special issue: Semiotics in Finland tai

E. Tarasti ym., Degrés no 68, hiver 1991, Sémiotiques finlandaises ja **Th.A. Sebeok – J. Umiker-Sebeok**

(toim.), The semiotic sphere (s. 145–152); **E. Tarasti**

(toim.), Strukturalismia, semiotikkaa, poetiikkaa tai

Synteesi 2–4/1982, Suomalaista semiotikkaa tai

Synteesi 1–2/1988, Suomalaisuudesta.

Vastuuhenkilö: Professori Pirjo Kukkonen, Helsingin yliopisto, Semiotiikan verkostoyliopisto

I PERUSOPINNOT

1.4. JOHDATUS KIELEN JA VIESTINNÄN SEMIOTIIKKAAN (SEM 14), 4 OP

Jakso käsittelee kielitieteen ja semiotiikan suhdetta, kielen ja vallan kysymyksiä, erilaisia merkki- ja kieliteorioita sekä joukko- ja yhteisöviestinnän ilmenemismuotoja.

KIELI: Perehtyminen kielitieteen ja kommunikaatiotutkimuksen perusteisiin, aihepiirien semioottiseen tutkimukseen metodeineen sekä perinteiseen ja uudempaan tutkimukseen.

Kirjallisuus (valitaan n. 500 sivua):

- J. D. Culler**, F. de Saussure (141 s.); **B. Hatim–I. Mason**, Discourse and the translator (258 s.); **W. Nöth**, Handbook of semiotics (s. 3–134, 227–420); **N. Fairclough**, Language and power (259 s.); **J. Kalliokoski** (toim.), Teksti ja ideologia (238 s.).

Vastuuhenkilö: Professori Pirjo Kukkonen, Helsingin yliopisto, Semiotiikan verkostoyliopisto

VIESTINTÄ: Jaksossa tarkastellaan joukko- ja yhteisöviestinnän erilaisia ilmentymisiä semioottisesta näkökulmasta.

- Kirjallisuus (tarkempi kirjallisuus sopimuksen mukaan):
K. B. Jensen, The social semiotics of

mass communication; **J. Bignell**, Media semiotics: an introduction; **W. Leeds-Hurwitz**, Semiotics and communication.

Vastuuhenkilö: Professori Leif Åberg, Helsingin yliopisto

1.5. LUONNON, KULTTUURIN JA YHTEISKUNNAN SEMIOOTTISET KÄYTÄNTEET (SEM 15), 6 OP

Jaksossa käsitellään elollisen luonnon ja ympäristön, kulttuurin ja yhteiskunnan ilmiötä semioottisesta näkökulmasta. Psyko-sosiaalisten prosessien semioottinen dynamiikka ihmisillä ja eläimillä. Uexküll, Sebeok ja biosemiotiikka. Kulttuurin käsite, kulttuuri tutkimuskohdeena, kulttuurisemiotiikan peruslähtökohdat: Tarton-Moskovan koulu, Lotman, Bahtin, kulttuuriantropologia, yhteiskuntatieteellinen kulttuurintutkimus, sukupuolen semiotiikka, uskontojen semiotiikka.

LUONTO: Jaksossa tutustutaan elolliseen luontoon ja ympäristöön liittyviin semioottisiin kysymyksiin.

Kirjallisuus (valikoiden, tarkempi kirjallisuus ilm. myöhemmin): **J. Hoffmeyer**, Signs of meaning in the universe biosemiotica; **J. Hoffmeyer – C. Emmeche** (toim.), Semiotica vol 127 1/4(1999); **T. v. Uexküll**

ym., Endosemiosis, *Semiotica* vol 96 1/2 (1993 s. 5–51); **Th. A. Sebeok** (toim.), *Approaches to animal communication*; **Th. A. Sebeok** (toim.), *Biosemiotics: the semiotic web*; **J. v. Uexküll**, *Bedeutungslehre* (engl. *The theory of meaning*), *Semiotica* 42, 1 (1982, s. 25–82).

Vastuuhenkilö: Professori Matti Järvillehto, Oulun yliopisto

YHTEISKUNTA: Jakso käsittelee semiotiikan ja yhteiskuntatieteiden suhteita sekä sosiaalisten kysymysten semioottista tarkastelua.

Kirjallisuus: **M. Bergman**, *Meaning and mediation: toward a communicative interpretation of Peirce's theory of signs* ja joko

1) **R. Heiskala**, *Toiminta, tapa ja rakenne: kohti konstruktionistista synteesiä yhteiskuntateoriassa* ja sen ohella toinen seuraavista:

a) **R. Hodge & G. Kress**, *Social semiotics* tai

b) **P. Sulkunen & J. Törrönen** (toim.), *Semioottisen sosiologian näkökulmia: sosiaalisen todellisuuden rakentuminen ja ymmärrettävyys*; tai 2) **R. Heiskala**, *Society as semiosis: neostructuralist theory of culture and society*.

Vastuuhenkilö: Professori Pertti Ahonen, Tampereen yliopisto

KULTTUURI: Jakso perehdyttää Tarton ja Moskovan koulukunnan historiaan, sen keskeisimpien edustajien tärkeimpiin näkemyksiin ja käsitteisiin.

Kirjallisuus: **H. Bross-R. Kaufmann** (toim.), *Semiotics of culture* (s. 7–16); **A. Viikari** (toim.), *Intertekstuaalisuus* (s. 31–58); **A. Shukman**, *Literature and semiotics*; **J. M. Lotman**, *Universe of the mind*. (Venäjän kielellä lukuksia vaihtoehtoja.)

Vastuuhenkilö: Professori Pekka Pesonen, Helsingin yliopisto, Semiotiikan verkostoyliopisto

1.6 ANALYYSIKURSSI (SEM 16), 4 OP

Jaksossa perehdytään semioottisen analyysin perusteisiin; pienryhmäanalyysijä luennoijan johdolla, semiotiikan menetelmät, kongressien/vierailuluentojen seuraamista. Kirjallisuus ilmoitetaan kursilla.

Vastuuhenkilö: Professori Eero Tarasti, Helsingin yliopisto, Semiotiikan verkostoyliopisto